

Előfizetési ár:

Egész évre	4 K.
Fél évre	2 K.
Negyed évre	1 K.
Egyes szám	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszédés milliméter soronként 10 állérral, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésére.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kézelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)

Időjárás jóslás. (Zsarolyáni Márton Sándor.)

A vadászterületek értékeléséről. (Gyulay Károly.)

Gazdasági tanácsadó: A baromfiész és az ellene való védekezés. (bl.) — Az istálló egészségtana. (Dr. Kukuljevic József.)

Különfélék: Gyümölcsértékesítési szövetkezetek Kaliforniában. — Időjelzés.

Hivatalos közlemények: Hirdetmény állami facsemeték adományozása tárgyában.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca. A gyermek. (Dánielné L. Laura.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

Ilyen részletes felmérés adatai alapján készül a gazdasági térkép, melynek az erdőaltiszt védkerületet képező része az erdőaltisztnek kiadatik. Ez az úgynevezett védkerületi térkép, mely a külső szolgálati teendők megkönnyítésére, tájékozódásra s általában az üzemi szolgálat pontos teljesítésére stb. szolgál. Ebbe a térképbe rajzoljuk be évenként a vágásokat, azon tüntetjük fel az erdősitéseket s egyáltalán mindazt, a mi az illető védkerület üzemi s gazdasági szolgálatára fontos s szükséges.

A gazdasági térképen jelezve vannak az erdőbirtok s illetőleg az erdőgondnokság határai, az erdőn átvonuló különféle utak, az erdőhöz tartozó s más művelési ágat (szántó, rét, legelő, havasi legelő stb.) képező területek, völgyek, hegygerincek, folyók, patakok, tavak, források, mocsarak, vasutak, erdei utak, nyiladékok, állandó jellegű csúsztatók, csatornák, vízgyűjtők, gerebek, hidak, vízpítmények, kő-, kavicsbányák, agyag- és homokbányák, kopárok, vízmosságok, sziklák, háromszögelési

pontok, határdombok, határjelek, erdőrésztetek, tagok, vágássorozatok és gazdasági osztályok határai stb. Az erdőterület rendesen fehérnek hagyatik, míg az erdőbirtokhoz tartozó más területek stb. színeztetnek. Azonkívül a védkerületi térkép mérczével s az észak-déli irányt jelző vonallal; a térkép használatához s kellő megértéséhez szükséges felírásokkal s számozásokkal van ellátva.

A védkerületi térképet tanulmányozzuk jól s igyekezzünk annak alapján a természetben is megismerni a védkerületet. A térkép gondosan megőrzendő s a szolgálat alkalmával hordozzuk magunkkal.

b) *Az erdőbecslés szolgálat.* Ha a részletes erdőfelmérés adatai felvételtek, az erdőrendezést teljesítő erdőmérnök az erdőrésztetek faállományának megbecsléséhez fog. Ebből a célból az erdőbirtokon előforduló fanemek növényi viszonyai puhatoltatnak ki, a holdankénti fatömegek állapíttatnak meg stb., leggyakrabban próbaterek s próbafák segítségével.

Az erdőbecslésnél ügyeljünk arra, hogy a munkások a kellő mérőeszközöket (rúd, átlaló, mérőszalag, mérővessző, famagasságmérő stb. és a mi gondozásukra bizatik), mindig vigyék magukkal. A próbaterek határainak kitűzését adott utasítás szerint foganatosítjuk, a benne levő törzsek felvételét eszközöljük s azok átmérőjét bemondjuk, vigyázunk arra, hogy a már megmért s az erdőmérnöknek bemondott törzsek kellőleg (mészszel, festékek stb.) megjelöltessenek, a próbafák döntésénél a munkásokra ügyeljünk, a próbatörzs méreteit felveszszük stb. s végül a próbatörzs értékesítés céljából a főnöknél bejelentjük. Ha netán más becslési mód (például körpróbák stb.) alkalmaztatnék, az erdőmérnök utasításai szerint járjunk el. Ha pedig ezekkel a munkálatokkal egyidejűleg a vágások határai is kijelöltetnek, akkor arra is ügyeljünk, hogy a vágások határainak festékekkel vagy más módon való jelzését a munkások pontosan teljesítsék.

c) *Az erdőbirtok gazdasági műszaki beosztásának felügyelete.* Hogy az erdőbirtok gazdasági terv alapján legyen kezelhető, az erdőbirtok gazdasági műszaki beosztást kap. A természetben tehát a különféle gazdasági osztályok, a vágássorozatok, tagok, véderdők hatá-

rai határjelekkel (határoszlopokkal) láttatnak el. Ezek rendszerint négy oldalról megfaragott faoszlopok.

A véderdőoszlopok egyik oldalára VE 1, VE 2, VE 3 stb. jelzés jön, a mi annyit jelent, hogy az illető oszlop a véderdő első, második, harmadik stb. oszlopa.

A gazdasági osztályok oszlopainak jelzései: A 1, A/2, A/3 stb., vagy B 1, B/2, B/3 stb., a mi azt jelenti, hogy az «A» vagy «B»-vel jelölt gazdasági osztályok első, második, vagy harmadik oszlopairól van szó. A vágássorozatok oszlopai római számokat kapnak, például I/1, vagy II/2, vagy III/1 stb. A számozás a fővölgytől a gerincz felé történik. Az erdőrészetek (osztagok) számozást csakis a gazdasági térképen kapnak, de a természetben csak a legritkább esetekben jelöltetnek meg kisebbszerű oszlopokkal.

Megjegyezzük, hogy a gazdasági osztályok, vágássorozatok és tagok oszlopai a gazdasági s a védkerületi térképeken — könnyebben való tájékozódás kedvéért — rendszerint piros színű köröskékkel vannak feltüntetve. Dombos és sík fekvésű erdőkben a gazdasági műszaki beosztás céljából nyiladékokat alkalmaznak. Az ilyen erdőbirtokon vannak fő- és melléknyiladékok. A főnyiladékok többnyire 4 öl, a többi nyiladékok pedig 2-5 öl szélességben vágatnak ki. A nyiladékok végpontjain favagy kőoszlopok alkalmaztatnak.

A gazdasági műszaki beosztás fenntartására állandóan felügyeljük s ha ebbeli törekvésünk dacára az oszlopok egyike-másika tönkre menne, megrongálódna stb., azonnal jelentsük be, hogy még idejében újjal legyen pótolható. A gazdasági műszaki beosztás védelmi szolgálatát s felügyeletét illetőleg a II. fejezetben β) pont alatt elmondottakra utalunk.

IX. Fejezet. Egyéb más, a védkerületben ritkábban előforduló teendők körüli szolgálat.

Ide csak azokat a teendőket soroljuk, a melyek a védkerületi szolgálatban ritkábban fordulnak elő, ilyenek: az erdőégések, a balesetek körüli első segélynyújtás, a természeti emlékek fenntartása, a távbeszélő és távíró, a védkerületben kijelölt kísérletek felügyelete, a turisták vezetése, meteorologiai megfigyelések, illetményföldek felügyelete, országhatárán fekvő erdőkben stb. körüli szolgálat.

1. Az erdőégések körüli teendők. Ha akár a védkerületben, akár azon kívül, vagy más birtokos erdejében, illetőleg azok közelében elhagyott tüzet találunk, azt kötelességünk a lehetőség szerint eloltani; ha ezt tenni már nem vagyunk képesek, vagy ha erdőégest veszünk észre, vagy pedig az tudomásunkra jut, tartozunk azt az utunkba eső legelső ház lakosainak, vagy az utunkba eső embereknek megmondani s egyszersmind az égés helyéről, a tűz nagyságáról — ha lehet, személyesen — meggyőződni s erről az erdőbirtokost és a legközelebbi községi előjáróságot (lehetőleg a főszolgabíró vagy mezei rendőrkapitányt) értesíteni, a kik annak a községnek a lakosságát, a melynek határában az erdő fekszik s a körülményekhez képest a szomszédos községek lakosságát is, az oltásra kirendelik. A kirendeltet a községi előjáróságokkal együtt kötelesek az oltáshoz szükséges oltószerekkel, úgymint csákánnyal, kapával, baltával, vízfordó-kannákkal stb. tüstént az égés helyére sietni; azután az erdőégéshez menve, igyekezzünk azt az odamenőkkel eloltani. Az erdőtörvény azt írja elő, hogy az oltás vezetése a helyszínén megjelent,

TÁRCZA.

A gyermek.

Irta: Dánielné-Lengyel Laura.

Ferencz bácsinak nagyon rossz estéje volt.

Már az is felbosszantotta, hogy a vacsorát egy félórával később találta be. Az öreg úr élete órarendszer szerint volt berendezve, most úgy érezte, hogy nagy kizökkenés, majdnem vonatkisiklás történt. Az ilyen katasztrófa felett nem lehet csak úgy egy-kettő napirendre térni.

S hozzá még a Zsuzsi asszony bárgyú mentegetőzése. Hogy kéménytűz volt, előbb a tűzoltók jöttek, aztán a kéményseprők... E két kellemetes látogatás miatt nem lehetett idejében tüzet rakni stb. stb. ...

Más embernél talán a satöbbik nélkül is elég lett volna a mentség. Ám Ferencz bácsi nem volt «más ember». Ő úgynevezett egyéniség volt és a Zsuzsi asszony mentegetődését szárazon és kurtán félbeszakította:

— Semmi közöm ehhez a haszontalan szószaporításhoz, csak annyit mondok, hogy ez többet ne történjék.

Zsuzsi asszony szó nélkül kifordult a szobából. Különben helyén volt a nyelve s nem igen ijedt meg a saját árnyékától. De az öreg úr arca olyan fenyegető és zordon volt, hogy jónak látta gyorsan visszavonulni. De még e gyors és ügyes menekülése közepette elhatározta, hogy nem marad adósa Ferencz úrnak s a ma benne rekedt hosszú választ legközelebb kibővítve fogja előadni az öreg úrnak.

Alig rendezgetett kissé a konyhában, mikor hirtelen megszólalt a csengő. Zsuzsi asszony kiment, de mindjárt vitt is magával néhány apró krajczárt. A gyámoltalan, halk csöngetésből úgy gondolta, hogy valami szegény ember lábaltankodik odakint s bár Ferencz úr fölötté indulatos és mérges ember volt, de szegény ember soha hiába nem csöngetett ajtaján. E tekintetben Zsuzsi asszony is szigorú utasítást kapott mindjárt első nap, hogy az öreg úr házához került. Zsuzsi a rendelethez is tartotta magát, bárha már kerek tíz esztendő óta volt a háznál.

Most is sietve nyitott ajtót, de majdnem felkiáltott meglepetésében. Az előszoba ajtajánál egy kis ötéves leányka reszketett, didergett és sírt.

— Hát te kit keresel? — kérdezte Zsuzsi asszony szánakozva nézve végig a didergő apróságot.

rangban első erdőtisztet, különben a szolgabíró, illetve, ha azok nem jelentek volna meg, azon község előjáróját illeti, melynek határában vagy legközelebbi szomszédságában az erdő van.

Az oltásnál főszabály az, hogy a hol a tűz a legnagyobb mérvű, ott előtte igyekezzünk az éghető anyagokat eltávolíttatni s ekképen védőpásztákat készíteni, hogy a tűz tovább ne terjedhessen. Futótüzek esetén készítsünk egy méter széles földsánczokat, hogy a tűz továbbterjedését azok megakadályozzák; ilyen esetekben a tüzet nyers lombból készített seprűkkel leverjük, a szikrákra, parázsra földet szórunk stb. Ha az oltás befejeztetett, az égés helyét — a mint az czélszerűnek mutatkozik — néhány napig őriztessük azért, nehogy esetlegesen beálló szél a senyvedő üszköket lángralobbantsa s újabb erdőtűz keletkezzék. Az égő üszköket legjobb földdel betakarni, vagy vízzel lelocsolni.

Erdőtüzek eseteiben további kötelességünk még az is, hogy a tűz keletkezésének okát s okozóját a lehetőség szerint kinyomozzuk s egyúttal megállapítsuk azt is, hogy a tűz mikor és hol keletkezett, minő irányokban terjedt, ki a tűz okozója, kit terhelnek a gyanuk, minő nagy terület égett le, a tűz miben okozott kárt (erdősítésben, fiatalosban, épületfa- vagy tűzifavágásban) s az okozott kár mekkora.

Minden tüzesetről a főnöknek azonnal jelentést kell tenni.

(Folytatása következik.)

Időjárás jóslás.

Irta: zsarolyáni Márton Sándor m. kir. erdőtanácsos.

Az erdészettel foglalkozóknak sok alkalmuk van az időjárás kellemes és kellemetlen, hasznos és káros behatásaival foglalkozni. Éppen ezért közülök sokan érdeklődéssel viseltetnek az időjárás iránt s megkísérlik előre való kimutatását. És ez nem is csodálható, mert nagy különbség, ha előre megtudhatom, hogy kivitethetek-e vagy sem pl. 40 munkást 3—4 óra járásra ültetni, nem lesznek-e a munkában eső által akadályozva s kénytelenek lesznek eredmény nélkül haza jönni, avagy akadálytalanul lehet a munkát folytatni. Lesz-e száraz út továbbá holnap? s lehet-e fát könnyen szállíttatni: avagy ha eső lesz, megtelik-e a vízfogó vagy használható lesz-e a patak az usztatásra? Avagy lehet-e a jövő héten az erdőmérésbe bele fogni? Vagy elvégezhetem-e utiprogramomat minden akadály nélkül s utra kelhetek-e, avagy mily öltözéket vigyek magammal 4—5 napos utra? stb.

Mindezek a kérdések közre játszanak munkáink végzésében s ezért óhajtók itt az időjárás kérdésével foglalkozni, mert az erdőőri személyzettől mintegy várja a nagyközönség az időjósági képességet.

Harminczöt esztendeje, hogy állandóan foglalkozom az időjárásnak megfigyelésével s folytatom a jóslást, műszerek nélkül, mert sok utazásom alatt ezeket magammal úgy sem hurczolhattam s az évnek felét nem tölthetvén otthon, a lakásomra vonatkozó adatoknak úgy sem sok hasznát vettem volna.

A mostani rendkívüli időjárás, melyet már mintegy 14 nappal előre válságos napokként jeleztem, arra

— Fázom, — mondta a gyerek és kékre fagyott arcán végig folytak könnyei.

— De hát kit keresel s hová indultál? — kérdezte Zsuzsi asszony nagy felindulással.

Még tovább is beszélt volna, ha a háta mögött hirtelen rá nem rivallnak:

— Mit prézsmítál, Zsuzsi? Hiszen megfagy a gyermek, míg maga itt ötkötetes regényeket mesél neki! Vigye be a konyhába, hogy fölmelegedjék. A kíváncsiságát majd aztán kielégítheti.

Zsuzsi asszony nagyot nyelt, megfogta a gyermek kezét és indult a konyha felé. Az öreg úr azonban hirtelen rászólt:

— Hozza be csak ide az én szobámba, itt melegebb van!

Zsuzsi kissé álmélkodva nézett mogorva arcú gazdájára. Ez az arc most is zord, kemény és szigorú volt. Szó nélkül ment előre s a gyermeket a kályha mellé ültette. Kócos hajú, rongyos ruhájú gyermek volt s félénken lapult meg egy zúgban.

— No, kis csavargó, hát honnét szöktél el? Sem mirekellő, most szaladhatunk, míg megtaláljuk, hol laksz? Mi a neved?

— Marika.

— Szép név, bár becületére is válnál, de ezzel úgy látom, nem dicsekedhetsz. Zsuzsi asszony, egy kis meleg tejet ennek a kis haszontalannak, hiszen úgy didereg, hogy a foga is vaczog belül.

A kis leány megitta a tejet, de azután sem lehetett a beszédéből kiokosodni. Mindössze is annyit lehetett kivenni a sok szepegés és sírásból, hogy a mamája meghalt.

— Hm... hm... — mondta Ferencz úr és elgondolkozva nézett maga elé. A mint fölemelte a fejét, látta, hogy Zsuzsi asszony szeméit törölgeti. No csak ez kellett Ferencz úrnak. Az indulata úgyis forrponon volt, a Zsuzsi asszony könnyeire meg egyenesen kibuggyant.

— Hát maga mit szopog? Magának senkije sem halt meg, azt hiszem. Csak sírjon, zokogjon, kiabáljon; izgassa fel ezt a szegény gyereket még jobban! Ismerem magát, tudom, örülne, ha ennek a kis ártatlannak megrepedne a szíve!

— Már hogy én örülnék, nagyságos uram? Én? Ilyet nekem ne tessék mondani, mert én nem vagyok istentelen pogány, én...

— Jól van, jól, Zsuzsi asszony, hiszen csak annyit akartam mondani, hogy ne izgassa a gyermeket, mert

készítet, hogy tapasztalataimat másokkal is közöljem, hogy talán hasznát vehetik.

Nagyon valószínű, hogy alantiakban téves, vagy legalább is nem mindenki által elfogadandó nézeteket fogok ismertetni, de az okok, a melyeket következtetés-szerűen felhozok, úgy sem fogják sem a valódi okot, sem pedig az okozatot megváltoztatni. Így tehát alantiak legfeljebb hasznosak lehetnek, mert vagy a valódi okot mutatják ki, vagy pedig láthatóvá teszik más érdeklődő előtt, hogy mily irányban ne kutasson.

És ha a tényeken az elméletek úgy sem változtatnak, azaz bármi legyen is az elmélet, pl. a májusi fagyok felől, ezek mégis bekövetkeznek, mire való tehát a valódi okot kikutatni?

Erre a kérdésre az a felelet, hogyha a valódi okot megtudjuk, védekező eljárást is folytathatunk. Ezért kell az okokat kutatni.

Az időjárás felett való gondolkozást, bennem mint középiskolai tanulóból a szelek keltették fel: ezek hozták a párákat és ez által az esőt.

De mi okozza a szeleket? Azt tanultam, hogy a hő kiegyenlítéssel és az egyensúly eltérésnek helyrehozásával kapcsolatos légmozgást nevezük szélnek. De ez nem elégitett ki, mert így a hideg s e miatt nehezebb északi levegőnek állandóan alól s dél felé kellene áramolnia, míg a déli meleg levegő állandóan felfelé s magasan észak felé törekednék. Ily állandó folyamat pedig nincsen, tehát más oknak is kell lenni.

Azt tanultam, hogy a hold vonzásával hozza létre az apályt és dagályt. Sokaktól hallottam, hogy a hold változásai befolyást gyakorolnak az időjárás menetére. Ezt tanárain babonafélének magyarázták.

Ezek felett nem vitáztam, hanem arra a gondolatra jöttem, hogy ha a hold a súlyos vízből álló tengert tudja vonzani, bizonyosan vonzza a csekély súlyú légtengert is.

És ennek így is kell lennie: miből következik, hogy a hold irányában a levegő buroknak ki kell csucsosodva lennie, mert a holdnak vonzása állandó. Ez a kicsucsosodás mérve azonban nem lehet folyton egyforma, mert a midőn a hold vonzása a földnek tengerrel borított részére esik, vonzó erejének egy része a víz vonzására fordítatik, t. i. emeli a tenger felszínét bizonyos irányban s ezért távozik a parttól a víz (apály), ekkor a levegőből kevesebbet vonzhat maga felé, mint a midőn csupán szárazföldre esik a vonzása.

Továbbá a föld forog s forog vele a levegő is, de úgy, hogy a hold vonzás körébe eső s így kicsucsosított levegő rész, a folytonos vonzás miatt forgásában gátolva s ezáltal lassítva van. De e lassítás mellett folyton forg, mozog és cserélődik a vonzott levegő is.

Ha holdfogyta van, a nap és holdnak vonzása egyesül egy irányban, míg ha holdtölte van, a két vonzás ellentétes s így egymásnak hatását legalább is mérsékli.

E kétféle vonzásban is azonban az okozók változó helyzetei miatt (hold, napfogyatkozás; a hold a naptól távolabbra esik, vagy közelebbre, stb.) oly sokféleként érvényesülhet, hogy az időjárásra esetről-esetre való befolyásuk csak sejdíthetővé válik. Mindemellett vannak bizonyos fő eredmények, melyek e vonzásokból származnak s ezekből mégis lehet következtetést levonni.

Első következtetésem. A levegőben pára van, vonzás esetén tehát a pára is vonzódik a levegővel együtt és ha e kettős vonzás éppen tengerben bővelkedő föld-

az megárt neki s tudom, hogy maga sem akarja, hogy beteg legyen.

— Dehogy akarom, dehogy akarom, inkább, ha megengedi a nagyságos úr, lefektetem. Késő van már a rendőrségre menni vele...

— Szó sincs róla, — vágott közbe az öreg úr, — ilyen hideg este nem engedem hurezolni össze-vissza. Most csak fektesse le, Zsuzsi asszony, aztán majd reggel bejelentjük a kis csavargót, mert az ő okos beszédéből ki nem vesszük, hogy merrefelé van az otthona.

— Talán nincs is neki otthona, nagyságos uram, — sóhajtott Zsuzsi asszony elgondolkozva, — az anyját eltemették...

Az öreg úr kezével legyintett és a szokottnál jóval lágyabb hangon mondta:

— Fektesse le, Zsuzsi asszony..., takarja be jó melegen, nagyon át van fázva...

— Attól ne tessék félni, — mondta Zsuzsi asszony élénken, — ez már az én dolgom. Ágyat vetni, fekvőhelyet készíteni, ehhez aztán én értek. Nem a nagyságos úr maga mondotta, hogy még betegnek lenni is öröm egy olyan ágyban, a mit én elkészítek?

Azzal már vitte is a kis lányt kifelé és Ferencz úr

egyedül maradt. Eleinte úgy gondolta, hogy benéz a klubjába, szokott aglegényi társaságához, de aztán vállat vont. Nem volt reá kedve, semmihez sem volt kedve. Leült a kályha mellé és elgondolkozott.

A sok mindenféle kúsza gondolat közt fel-feltűnt előtte a síró, remegő kis leányka képe. Ej, hogy remegett, hogy félt, hogy fázott szegényke... Az anyja meghalt... Ki tudja, honnét, merről jött?... Zsuzsi asszony most is vele foglalatoskodik? Bizonyára, mert elfelejtette beadni az esti teáját. Ej, az a kis csirke, hogy felfordítja a házi rendet!...

Haragudni akart, de, bár minden erejét összeszedte, ez bizony nem igen sikerült. Egy darabig csak ült csendesen a helyén, aztán megindult Zsuzsi szobája felé.

Az öreg asszony egy ezüst tálcán a teás kannát és csészét hozta.

— Hát miért hagyta magára? — förmedt rá Ferencz úr mérgesen, — csöngettem én magának? Sürgettem én magát? Ráért volna a tea! Van magában szív és lélek, hogy azt a szegény gyereket egyedül hagyja!

— Már miért ne hagynám egyedül, mikor jóízűen alszik!

— Alszik?

felületre esik, sok pára lesz felvonzva, mely a vonzás csillapultával mint megsűrűsödött pára jut vissza a föld színére.

Második következtetésem, hogyha e két égitest így hat a földre, akkor a többinek is kell a földre hatást gyakorolnia és viszont.

E tekintetben mióta Falb és a Meteor lap időjósításait s kritikus napjait a csillagvonzásokból magyarázta ki; eddigi nézetemet megerősítve láttam s a Természet-tudományi Közlöny csillagászati tüneményeiből csillag-állások szerint jóslgatom a *válságos napokat*.

Ezeknek azt a hasznát vettem, hogy pl. 1912. évben, a midőn oly sok esős. nap volt, 171 napi hivatalos utam alatt csak egyetlenegyszer áztam meg.

16 éve szüretelek s csak két szüretem volt esős, mert azt tapasztaltam, hogy október hóban, a midőn a hold növekvőben van, ritkán esik az eső s mindig erre az időre tettem szüretemet.

Ez már éppen pusztá véletlenség még sem lehet s igazolja következtetésemnek helyességét, hogy jóslásaimnak 60%-a két héttel előre tevén megállapításaimat, beválik.

Természetesen hozzá kell tennem, hogy az időpontra nézve csak úgy állok jól, hogy a jeltett változás bekövetkezte az illető csillagállások szerint a földnek más meg más részén különböző napra is eshetik és az előidéztet hatás mint folytatás is jelentkezhetik.

A mostani időjárást illetőleg április 10. és 11-dikét jeleztem válságos napnak és a zivatar egészen északon tényleg 11-én már bekövetkezett, míg Ujvidékre csak 13-án éjjel 11 óra után érkezett el.

Erre az volt az előjegyzésem: 10-én reggel a Satur-

nus és a hold, este a hold és a Tauri csillag és a föld együttállásban; hűvös, csapadékkal.

További feljegyzéseim:

Azt tapasztaltam, hogy a nagy tömegű Jupiter, Saturnus kevésbé, az Uranus, ha a holddal együttállásban vannak, rendszeren hűvös s hideg időt hoznak. Minél nagyobb a vonzás, annál több levegőt s vele együtt párát vonz és annál magasabba emeli s mivel magasan hideg van, a hidegnek megfelelően a levegő lehül, a párából hó vagy jég, avagy hideg eső képződik. Ezért van, hogy a nagy tömegű Jupiter és Saturnus vonzása a holdéval együtt hideget hoz. És ha utána közvetlenül új azonos vonzás áll be, az eredmény még fokozottabb.

Talán ebben keresendő a jégképződés oka, a midőn a párának cseppesülése a gyors felemelkedés miatt egyttal jégparányi változással van egybekapcsolva, a melyre estében új pára rakodik, illetve fagy reá. Annyit biztosan állíthatok, hogy tartós szárazság vagy esőzés mindig úgy szűnik meg, hogy erős lehülés áll be s erre következik az eső, illetve a derülés.

Visszatérve a vonzásokra, ha a Jupiter és Saturnus vonzását más csillagnak ugyanoly irányu vonzása nyomán követi: az időjárás végzetszerűséghez (katastrofalishoz) közeledik.

Oly sok változat van e tekintetben, hogy többet mondani csak tapogatózás volna, annyival is inkább, mert a földi tényezők is beleszólnak s az illető helyi viszonyok is módosítják részlegesen, — különösen a bekövetkezés idejére nézve — a jóslat s várt időjárás minőségét.

Így az alföldön a tapasztalás bizonyítja, hogy ha báránnyfelhőzet képződik, három nap alatt eső lesz.

— Alszik hát. Elnyomta a fáradság abban a perczen, hogy ágyba dugtam. Akarja látni a nagyságos úr?

Ferencz úr meg akarta rázni a fejét, hogy nem. Mert hát — Istenem — mi látnivaló is van egy alvó kis gyermekén! De aztán lassan, habozva mégis megindult Zsuzsi szobája felé.

A kis leány ott feküdt a fehér, meleg ágyban. Szőkefürtös fejét kis kezére hajtotta és mosolygott.

Ferencz úr sokáig mozdulatlanul, mereven nézte a gyermek arcát. Zsuzsi felhajtotta kissé a takarót, a gyermek karján nagy kék foltok voltak.

— Megverte valaki, — mondta halkán Zsuzsi, — kegyetlenül, erősen megverte...

Ferencz úr összeszorította ajkát, hogy föl ne kiáltson, arca eltorzult a dühtől. Megfordult és kiment a szobából, csak az ajtónál mondta Zsuzsinak:

— És mégis mosolyog, milyen különös...

— A nagyságos úr nem tudja? Álmában a legszerencsétlenebb gyermek is nevet. Angyalok játszanak ilyenkor vele.

— Bolond maga, Zsuzsi asszony, — mondta Ferencz úr s hogy meghatottságát leplezze, gyorsan kiment a szobából.

Reggel Zsuzsi azzal köszöntött reá:

— Megyek a piacra, nagyságos uram, és viszem a gyermeket a rendőrségre.

Az öreg úrnak komor lett az arca.

— Ej-ej, hát olyan sürgős?... Hát nem bánom, vigye!... Különben várjon csak délig, akkor majd elviszem én. Most hozza be egy kicsit...

Zsuzsi kissé bámulva nézett a nagyságos úrra. Ilyen különösnek nem látta még soha. Kiment a gyerekért és behozta. Marika jóval vidámabb és élénkebb volt. A pompás alvás, meg a jó reggeli megtette a maga hatását.

— No, kis csavargó, hát itt vagy? Gyere csak közelebb. Mit álmódtál az éjszaka, hadd nevessek rajta én is.

Mariska azonban nem ért rá álmát elbeszélni, mert csöngették az ajtón. Zsuzsi siet ajtót nyitni, a kis leány meg utána.

— Itt maradsz, te kis gézengúz! Még megfázol a nyitott ajtónál, gyere csak ide!

A kis leány szót fogad, közelebb megy, ebben a pillanatban lép be Zsuzsi a viczinével.

— Jaj, kezit csókolom, nagyságos úr, ne tessék haragudni, hogy ez a rossz kölyök itt van. Az este megszőkött tőlünk, mert megsziadtuk egy kicsit.

Vagy egészen helyileg: pl. a Virhorlát ködöl, a Tátra elborul, stb.; minden vidéken van ilyenféle biztos jel.

Megemlékezem az ú. n. májusi fagyos szentekről. Senki sem tagadhatja, hogy igaz a régi tapasztalat, hogy ezeken a napokon szokott májusban és így évi különbözetekben, — azonban hála Istennek nem évenként — fagy lenni. Ebből következik, hogy nem földi tényező idézheti elő az évi különbözetekben előálló májusi fagyokat, hanem a földön kívül álló egyéb hatás.

Én azt gondolom, kell több valami bolygó féleknek létezni, a melyek gázanyagból állanak, a melyeket e miatt még nem láttunk. Ezek mozgásukban a föld pályáján e napokon haladnak át, a nap melegének erejét felfogják, sőt a levegőt is lehűtik, a földnek velük érintkező vagy a vonzásukban eső részén. Ha e rész az egyenlítő körébe esik vagy tenger: akkor a mi szárazföldünk mentve van; míg ha a mi földrészünk esik bele e részbe, akkor fagy van nálunk. Meglehet, hogy ez fantastikus vélemény, de meg lehet, hogy igaz. Hogy a lehülés 0 fok alá mily feltűnő gyorsan megy e napokon, bizonyítja a következő eset.

Ily fagytól tartva 1903. vagy 1904. évben májusban este lapos tányérban 2—3 milliméter vastag rétegű vizet tettem ki az udvarra. Reggel öt órakor, kabát nélkül, csak mellényt véve fel, mentem ki az udvarra, hogy a hőmérsékletet karjaim könnyen megérezzék. Kint időttem 5—10 perczig s szélesendben az égboltozatot derültnek s napot rendesen világítónak, a levegő hőmérsékletét enyhének, a vizet pedig a tányérban azon módon találtam, mint a hogy este kivettem. Örvendezve mentem be s úgy hat óra tájban újólág kimentem s ekkor a víz már nemcsak a tányérban, de az esővizet fel-

fogó hordóban is be volt fagyva, a diófa levelei lankadtak, merevek voltak. Tehát nem kellett hozzá egy óra, hogy az enyhe levegő 0 fok alá süllyedjen — ha jól emlékszem egészen 4 fokig. Vége is lett mindennek s e reggelen kocsin elutazva még 8 órakor is jéggel voltak borítva az út melléki árkokban levő arasznyi mély pocsoltyák is. Szél csakis 9 óra felé keletkezett.

Rövid ideig tartó, külső és évenként előforduló befolyás okozza tehát ezt.

Ennyit a külső behatásokról. Áttérek a földi tényezőkre.

Legelső befolyással bir az időjárásra a napsütés. Ennek befolyását nem is kell tárgyalnom s ezért csak azt jegyzem meg, hogy fő miszerint merőlegesen esik-e a napsugár a földre vagy ferdén. Ebből magyarázzák a két földsarokra bár fél-fél évig süt a nap s még sem melegszik fel.

De lehet ennek még más oka is. Így pl. a levegő vastagsága, mely a földdel érintkező levegőrétegnek az oda érkező s visszavert sugaraktól nyert melegségét, a kisugározástól s ez által lehüléstől megóvjá.

Legvastagabbnak kell lenni a levegőnek a központtól futó erő miatt az egyenlítőnél s ez is okozza az ottani állandó meleget, míg a sarkokon sokkal vékonyabb a levegő s azért van ott örök tél.

Azért nem melegekedhetik fel a hold sem, mert légköre igen keskeny s végtelen finom lehet és egyenletes lehet, mert a központtól futó erő, a saját tengelye körül 28 nap alatt egyszer való megfordulása miatt, csak rendkívül csekély légréteg vastagodást idézhet elő. Hallottam azt mondani, hogy a holdban élőlény nem lehet, mert 28-szor 24 órás napsütést ki nem birhat a földi-

— Láttam a szidás nyomait, — mondja Ferencz úr keményen, — a magáé ez a gyermek?

— Jaj, Isten őrizzen, nagyságos uram, van én nekem elég! Csak azoknak győzzek enni adni. De hogy meghalt a szegény ángyom, idehozták a nyakamra... Ma akartam a gyermekmenhelyre bevinni... De hogy az este eltört egy poharat, megszidtam egy kicsit, hát nem élszökött a semmirevaló!... No, most gyere velem, egy-kettő!...

A gyermek keserves zokogásba tör ki és remegve húzódik Ferencz úrhoz. Az öreg úr hirtelen elhatározással a gyermek fejére teszi kezét, aztán az asszonyra néz és az ajtó felé mutat.

— A nagyságos úr, a nagyságos úr? — kérdi a vicziné, de a nagyságos úrnak olyan merev és szigorú az arcza, hogy ijedten megy ki az ajtón.

— Zsuzsi asszony, — fordul aztán az öreg úr a szakácsnéhoz, — úgy-e, nagy bolond ez a maga dörögös, házsártos, vén gazdája?

— No, nagyságos uram, — mondja Zsuzsi, — eddig is örömmel és szívesen szolgáltam, de most, de most...

Elakadt a hangja, nedves lesz a szeme. Az öreg úr szigorúan rászól:

— Elég, Zsuzsi asszony, elég! Mi lesz a piaczi bevásárlással? Nem szeretem a pityergést, a sóhajtozást, ellenben tudja, hogy milyen szigorú, kemény ember vagyok. Az ebédnek pont egy órakor az asztalon kell lenni! Úgy-e, Mariska?

A kis leány komolyan bólint. Zsuzsi asszony nevet, az öreg úr is nevet... Zsuzsi elindult a piacra, bevásárol s mikor egy óra múlva visszatér, látja, hogy Mariska egy székből ül és valami zsebkendőből babafomat csinál magának, míg a gazda lelkendezve kiabál:

— Zsuzsi asszony... Zsuzsi asszony... siessen, hamar...

— No, mi az?... Csak talán nem ég a ház?

— Menjen le a boltba és hozzon egy szép babát a kis lánynak...

— Köszönöm alássan, hát az ebéddel mi lesz, ha én most bábuért szaladgálok?

— Az ebéd? Az ebéd? Soha nem láttam ilyen asszonyt, mint maga! Hát lesz, a mikor lesz! Nem esik ki a világ kereke, ha egy kicsit később eszünk is. Csak szaladjon hamar a bazárba, mert a kis lány bábuval akar játszani.

hez hasonló élőlény. E tekintetben utalok a mi föld-sarkainkra, a melyet 180-szor 24 óráig süt a nap s mégis örökké sivar és fagyos.

Másik tényező az időjárásban a levegő mozgása. A levegőnek meleget tartó hatásáról már megemlékeztem s most röviden szólok, hőt magával vivő hatásáról. Ha a sarkokon levő hideg levegőt vonzza valamely égitest — eltekintve egyelőre a hideg s meleg okozta súly kiegyenlítéstől — a hideg levegő a sarkról felfelé vonatik s a röpitő (központtól futó) erő, az egyenlítő felé viszi és e két hatásból kifolyólag egyiket sem követi, hanem közepesen rézsut felfelé megy és az alatta levő meleg levegőt nyomja s ez északra tódul. Ez a déli szél.

Ha ellenben meleg levegő vonzatik felfelé az egyenlítőről, ennek helyébe a hideg levegő igyekszik. Ez az északi szél. De minthogy az égi testek állása nem csupán tisztán hideg s meleg levegőre hat: innen származnak a különböző irányu szelek.

Természetesen befolyással van még az egyensúly kiegyenlítés is a szelek irányára s erejére, valamint a hegységeknek széltörő és térítő hatása is.

E tekintetben már annyira elágazók a helyi körülmények, hogy általánosat csak az oceán felett lehetne talán tapasztalni, de erre egyáltalában nincs adatom.

Feltűnik az időjárásban, hogy egyik év nagyon száraz, másik túl nedves. Erre nézve felvilágosításul most ismételtelen oly elméletet hozok fel, a mely lehet igaz is, nem is.

Valamely üveggömböt egészen tele töltünk vízzel s bele néhány parafa darabkát helyezünk és az üveggömbön kívül festékekkel kis jelt készitünk; folytatólag az üveggömböt forgatjuk; ekkor lehet látni, hogy a víz, a mint a parafák mutatják, eltérően mozog a gömb forgásától s ha a gömböt megállitjuk, a víz még ezután is mozog.

A földnek szilárd kérgé alatt (a szilárd kéreg olyan vastag az egészhez képest, mint két ökönyi almához a héja) olvadt folyékony anyag van. De ennek felszínén vannak már szilárdulni kezdő rétegek, mint a felforralt tejnek felszínén. Ezek kisebb-nagyobb terjedelemben uszkálnak az olvadt tömegen. A mint a föld forog, az olvadt rész a szilárd résztől eltérően mozog s a benne s felszínén levő keményedni kezdő részek az olvadt részszel majdnem azonos, s így a szilárd résztől eltérő mozgásban vannak.

Ha összetorlódik ily szilárduló réteg egy darabbá, ott elzárja a belső hőnek kifelé hatását. Tehát itt a szilárd kéreg alulról s belülről kevesebb hőt kap. És ha ez a tenger alatt történik, kevesebb víz fog párologni, mert a fenék hőfoka kevesebb. Ha ellenben tisztán olvadt folyékony anyag (heven folyó anyag) kerül a tenger alá, akkor az ellenkező történik. És talán e részeknek hol való halmozódására a külső vonzás is befolyással van.

Ily oka lehet a tartós szárazság s hőségnek, mert a mint átlagban pl. Ujvidék és Árvaváralja közt, a hőmérsékleti évenkénti átlag egy napra eső hőmérséki

különbözet csak néhány fok, mégis óriási éghajlat-eltérés van a két hely közt, — éppen így a tengerfenéknél egy-két foknyi hő emelkedése vagy esése, a páráképződésre okvetlenül nagy befolyást gyakorol és ha melegebb a tengerfenék, több a pára.

Szóltam a fűkökről, de még mindig adós vagyok az időjárás jóslással, a mely pedig a czímben van.

Rossz idő után jó következik. Ez igaz, de nem sokat érő mondás. Biztosat kell keresnünk. Teendők legelőször a megfigyelés legyen.

A hol lakunk, figyeljük meg, melyik szél hozza az esőt. Hazánkban nagy átlagban az északnyugati vagy délnyugati hozza az esőt, míg a keleti folytán szárazságot idéz elő.

A déli s délkeleti szelek ritkán járnak esővel, de ha megszűnnek, rendesen nyomukat követi az eső.

A szél irányát egy kis vitorlával megfigyelhetjük s a helyi hőfokot egy hőmérővel mérhetjük.

A hol lehet, nézzük meg az időjárást észlelő országos központ (meteorologiai) tudósításait, a postán. Avagy a ki teheti, nézze meg valamelyik napilapban.

Jegyezzük fel naponkint a szél irányát és következőket: borult, eső, hó, jégeső és mily hőmérséklet: fagy, enyhe, meleg, hőség. Ha ezt naponként nem tesszük, akkor különösen gondot fordítsunk holdtölte napját megelőző s utána következő 2—2 napra, másodsorban a hold fogytát megelőző s követő 2—2 napra.

Néhány hét mulva észre vesszük, hogy kezdünk néhány nappal előre tájékozódással birni az időjárást illetőleg, úgy, hogy jóslásunk némelyike be fog válni. Egyelőre ne essünk kétségbe tévedéseink felett; tartsunk ki. A ki teheti, szerezzen időjós légsúlymérőt (aneroid barometer). Ez néhány következő napra tájékozást nyújt.

Végül legfőbb tájékozást adják a Természettudományi Közlönyben megjelenő csillagos éj cím alatti tünemények, melyekből a csillagok együttállása holddal, földdel, a nappal és a föld középpontos (geocentricus) együttállással. Mindezek válságos napokat jelentenek. Az együttállások ha Jupiter Saturnus és I., II., III. rendű csillagok vannak jelezve, hideget, a IV., V-öd ranguak esőt vagy zivatart jelentenek. Gyorsan egymásután következő ily egyirányú állások a most jelzett időjárás mozzanat fokozását s tartósságát, az ellenkező vonzásuk a változás gyengülését jelentik.

Ezekből lehet az időjárást jóslani.

Természetes, ha a csillagászok kimutatnák, hogy a csillag együttálláskor a földnek melyik fele áll a csillagok irányában, az órára is következtetést lehetne vonni, de e nélkül bajos.

Röviden megemlékezve arról, hogy nemcsak az erdészethetnél, hanem különösen a mezőgazdaságban mily előnnyel járna, ha csak egy nappal előre is tudnánk, hogy mily idő következik, pl. ma kaszáltattam le szénámat s mivel négy nap mulva már eső lesz, addig fel is gyűjtethetem; avagy holnap eső lesz, tehát ezt meg kell várnom; avagy ma okvetlen fejezzem be a szénahordatást, mert holnap esőt kaphatok; avagy sietni kell

a vetéssel, szőlőfedéssel, mert jövő héten befagy a föld: akkor már ezek a példák is kellően kimutatják az időjárás jóslás fontosságát, melylyel mindenesetre előnyös és hasznos foglalkozni.

A vadászterületek értékeléséről.

Irta: Gyulay Gy. Károly.

A vadászember, mint vadászterülettulajdonos, mindenkor tisztában akar lenni azzal, hogy tulajdonképpen mit ér az ő birtoka úgy is, mint önálló vadászterület és úgy is, mint bérbeadott tulajdon. Vadászterületek igazi értékét pontosan megállapítani szerfelett nehéz. A becslésnél oly sok tényezőt kell figyelembe venni, hogy a pontosabb kiszámítás még a legélesebb eszű számológépeknek is fejtöréseket okoz. Igaz, az adókulcs szerint, könnyű szerrel kifejezhetjük vadászterületeink becslését, csak hogy ezzel azoknak valódi értékét tüzetesebben meg nem állapíthatjuk.

Több közrejátszó tényező miatt a vadászterületek értékét tulajdonképpen két oldalról kell mérlegelnünk. Az egyik a területnek a kivett adó alapján megállapítható becslése, a másik pedig a használati értéke s illetőleg annak körvonalozása, hogy tulajdonképpen mit jövedelmez nekünk a szóbanforgó vadászterület úgy is, mint önállóan kezelt terület s úgy is, mint bérbeadott vadászterület.

A bérbeadásnál is két eltérő irányú értékmegállapításról beszélhetünk. Egyik a szokásos bérösszeg egy bizonyos vadászterületért; a másik egy úgynevezett «kedvtelési» bérösszeg, a mit a bérlő rendkívüli esetekben készséggel lefizet a területért. Ez az utóbbi bérösszeg a vadászterület értékmegállapításánál, nevezetesen pedig az adókivetésnél, korántsem érvényesül. Kedvtelésből árat csakis nagy töképenzes adhat; az az összeg, a mit ad, lehet valaki előtt képtelenségig magasra szabott, viszont vadászatot bérlő és bérbeadó közt viszonylag szerénynek tűnhetik fel.

Vadászterületek becslésének megállapításánál kétségtelenül figyelembe kell venni a föld és az erdők értékén kívül a befektetések és az üzem értékét is. Ha adóztatás alapján adunk vagy veszünk bérbe, vagy vásárlunk vadászterületeket, a tulajdonos a maga befektetését is mindenesetre számításba veszi; ellenesetben rövidséget szenved.

Bérlő esetén a komoly bérbeadó csakis arra fog törekedni, hogy bérlőösszegül legalább annyit bevételezzen, a mennyit a vadállományt képező állatok értékanagya képvisel.

Az állomány anyagértékelésénél több tényezőnek jut szerepe. Figyelembe kell venni pl. azt a körülményt, hogy évente mibe kerül a vadállomány legeltetése; mennyi a kár, a mit a vadállomány a pagonyban és a földeken okoz; miből áll ez a kár és mennyire értékelhető a kártérítés összege, a mit a vadállomány egyes szomszédterületeken okoz; mennyi apadást szenved az állomány évente terítékhozatal által; mennyi kárt okoznak hozzávetőlegesen a ragadozók és a vadászók?

Mindezeket szenvedőlegesen kell levonásba hozni. Előre nem látható állapotpusztító járványokat vagy egyéb elemi csapásokat itt számításba nem is vettem.

Továbbá nemcsak mérlegelendő, de sőt részletes kiszámítással megállapítandó az is, hogy a területek erdő- és legelő-termékeiből mennyit és mit értékesíthet a bérlő? S van-e módja és alkalma a legeltetést más területeken is igénybe venni?

Ilyen sokféle és egyben messzeható tényezők közrejátszása mellett akár adás-vételről, akár pedig bérlőtről legyen is szó, szerfelett nehéz a tüzetes becslést megállapítani. Ebben a tekintetben egyes különleges területek vadászkedvtelésből megadott ára nem lévén korlátokhoz kötve, a szokásos bérösszeghatárok keretén kívül aránylag könnyebben megállapítható.

A nálunk szokásos úgynevezett normális becslés becslés megállapítása is szerfelett nehéz. Röviden felemlíthetjük azokat az átlagos számításokat, a melyek egyes nyugati államok közül Franciaországban, Bajorországban és Svájcban irányadók. Ám számításuk alapja a helyi viszonyokhoz alkalmazkodik s így nálunk szigorú zsinórmértékül nem fogadható el. Így pl. egy szarvas évi legeltetési költsége, összes kártételei leszámitásával 30 korona, az öze 10 korona, a nyúl 1 koronában volna megállapítható.

Az évi bérlőösszeg megállapítása tisztán a szarvasokra, a dämvadra, az özekre és a nyulakra fordított, fentebb részletezett legeltetési költségek kulcsa után indul.

A bérösszegeből aztán a bérlő javára levonják azt a kárösszeget, a mit a vad, birói becslések alapján, szomszédterületeken okoz. A bérösszeg 10%-a hivatott rendszerint ezt a kárt fedezni.

A terítékre hozott állatok az állománynak 10—15 százalékáig emelkedhetnek.

A bérlő szempontjából mindenesetre a kibérelt terület használati értéke az irányadó. E tekintetben a bérlő arra fog törekedni, hogy a bérösszeg a vadpiac s az értékesíthető takarmány, sőt kikötött faeladás útján is megtérüljön. Utóbbi pontozat szigorúan megállapított tételeiben kizárólag az erdőszet körét érintő gazdasági tényező, mint illet, tehát a vadászat gazdasági tényezők közül ki is kellene kapcsolnunk. Az elősorolt hasznos vadfajokra számított legeltetési bérösszeg kiegészítéseként mérlegelnünk kell végül az átlagos vadpiaczárakat is.

A rőt vad darabonként: szarvas 65—80 korona, öze 20—30 korona, nyúl 2—3 korona, fogoly 80 fillér—1 korona 60 fillér.

A vadpiaczokon ily árak mellett értékesített állatok eladása után befolyt jövedelemből le kell számítani a fentartási költségeket és több olyan mellékiadást, a melyek együttvéve a jövedelemnek körülbelül 50%-át teszik. Látható mindezekből, hogy a vadászterületek bérlése a nyugateurópai államokban is ugyancsak költséges olyan kedvtelés, a melyre legalább a bérlő a legtöbb esetben ráfizet. De hát a szórakozásnak, bármily nemes forrásból fakadjon is, ára van.

A mi az egyes passzionátus vadászok által felajánlott kedvtelési ú. n. amatőr-árakat illeti, e tekintetben vannak példák, midőn holdanként 20—50 korona bérösszeget is fizetnek. Tízezer holdnyi bérterületnél elképzelhetlenül magas összeg ez. Persze ilyesmi csakis a leg-ritkább vadászszakmányok érdekes és értékes területei esetén fordulhat elő. Ilyenek közé sorolhatjuk hazánkban Hohenlohe Keresztély herczeg különleges vadászterületét.

Vadászterületeink jövedelmezőségét okszerű keretekben fejleszteni és emelni: mindenesetre fontos közgazdasági érdek, ám bármennyire is képesek vagyunk vadászterületeink értékét emelni, ne feledkezzünk meg arról, a mivel magának a vadállományunk tartozunk, nemcsak fejlesztés és gyarapítás, hanem vadóvás, fentartás és nemesítés szempontjából is.

Gazdasági tanácsadó.

A baromfivész és az ellene való védekezés. Lapunk egyik előbbeni számában a baromfikolerát ismertettük; ez alkalommal egy hasonlóan veszedelmes baromfibelegséget ismertetünk meg t. olvasóinkkal.

A baromfivész, vagy rövidebben a tyúkpestis igen könnyen áterjedő ragadós betegség, a mely a házi szárnyasok közül majdnem kizárólag csak a tyúkfélékre veszélyes és csaknem kivétel nélkül elhullással végződik. Az egészséges tyúkok befertőzése leggyakrabban az újonnan beállított beteg tyúkokkal történik. Ezenkívül terjedhet ez a betegség az ugyanezen betegségben elhullott tyúkok, valamint az élő, vagy leölt beteg tyúkok ürülékei, továbbá zsigerei, vére, tollai és egyéb hulladékai, nemkülönben ily beteg tyúkok hulladékaival beszennyezett más baromfi, vagy eszközök által.

A tyúkállomány befertőzését mindenek előtt a hirtelen bekövetkező elhullások mutatják. A tyúkok nem ritkán a nélkül is elhullanak, hogy rajtuk feltűnőbb betegedési tüneteket lehetett volna észlelni. Alapos vizsgálat során azonban az első elhullási esetek bekövetkezésekor észrevehető, hogy néhány állat bágyadt és szomorú, tollazatukat felborzolva és szárnyaikat lelógatva tartják, nagy álmoságot és bénulási tüneteket mutatnak, s szemük kötőhártyája gyakran élénkebb vörös és duzzadt.

A betegség csaknem kizárólag 2—4 napon belül elhullással végződik.

A tyúkpestis a baromfikolerától élő állaton főleg abban különbözik, hogy a tyúkpestisnél hasmenés nincs, egyébként az elhullás is egy-két nappal később szokott bekövetkezni a tyúkpestisnél, mint a baromfikolera eseteiben.

A tyúkpestis behurcolásának a következő elővigyázati szabályok alkalmazásával lehet elejét venni:

a) az idegen, főleg a külföldről behozott szárnyasok hozzászerezésének mellőzésével,

b) a háztartásban leolásra kerülő idegen baromfi hulladékainak a fertőzést kizáró módon való eltávolításával (elégetésével),

c) a baromfiaknak távoltartásával olyan utaktól, legelőktől, patakoktól stb., a melyeket idegen baromfiak használnak,

d) baromfikereskedőknek az udvaroktól való távoltartásával.

Ha idegen baromfi beszerzése (például tenyésztési célra) el nem kerülhető, tanácsos azt hat-nyolcz napon át elkülönített helyen elzárva tartani és a régi állomány közé csakis akkor bocsátani, ha a jelzett idő alatt semminemű betegedési tünetek nem mutatkoznak. Ez az elővigyázat annál is inkább ajánlatos, mert a már netán befertőzött állatok egyideig még egészségeseknek mutatkozhatnak.

A megbetegedett baromfinak gyógyszerekkel való kezelése rendszerint eredménytelen és ez okból nem ajánlatos. Sokkal czélszerűbb a megbetegedett állatokat azonnal leölni és a fertőzést kizáró módon eltávolítani, mert gyógyulásuk csak egyes ritka esetben áll be.

Az egészségesnek látszó állatokat a betegektől és a beteggyanusaktól okvetlenül azonnal el kell különíteni és külön helyiségekben elhelyezni. Az egészséges baromfi részére olyan etető- és itatóedényeket kell használatra adni, a melyeket a beteg állatok nem használtak.

Az elhullott és leölt beteg baromfit minden részével (a tollakkal is) együtt — a mennyiben az a fertőzést biztosan kizáró módon technikai (Kafildesinfektorban) feldolgozás útján nem értékesíthető — el kell égetni, vagy pedig a dögtéren oly mélyen elásni, hogy a sűrű oltott mézszel leöntendő baromfihullákat legalább egy méter magas földréteg takarja. Nagyon veszélyes a baromfihullák eltakarítására a trágyagödöröket vagy trágyadombokat használni, mert a tyúkpestisnek idáig közelebből ugyan még nem ismert okozója a tárgyában hosszabb ideig megtartja fertőzőképességét, minek folytán a betegség újabb kitörésére nyújthat alkalmat.

Ha a fertőzött udvarban az összes tyúkok (tyúk, kakas, jérce és kappan) elhullottak vagy leöltek (s ez a legajánlatosabb eljárás), avagy ha az utolsó elhullási, leölési vagy gyógyulási eset óta nyolcz nap letelt, mindazon helyiségeket, a melyekben a beteg baromfi elhelyezve volt, továbbá — a mennyire csak lehetséges — mindazokat a tárgyakat is, a melyekkel a beteg baromfi érintkezhetett, a fertőző anyagtól alaposan meg kell tisztítani.

Erre a célra legalkalmasabb a következő eljárás:

a) az ürülék, az eleségmaradványok és az összesöpört szemét elégetendő, vagy pedig oly módon, mint a tyúkpestisben elhullott baromfi elásandó,

b) a padló, az ajtók, a falak, az ülőrudak, az etető- és itatóedények forró szódalúggal (három kilogramm mosószóda 100 liter vízre) alaposan megtisztítandók; rossz állapotban levő és csekély értékű fatárgyakat legczélszerűbb elégetni.

A föld- és homoktalaj, a mennyiben lehetséges, legalább tíz centiméter mélyen kiásandó és a kiásott talaj ép úgy, mint az ürülék és a szemét (az előző a) bekezdés szerint) a fertőzést kizáró módon eltávolítandó,

c) a kitisztított ólak jól kiszellőztetendők s ezek után

d) a padló, a falak, az ajtók stb. mésztejjel (öt kilogramm oltatlan mész 100 liter vízre) bemeszelen-dők.
(bl.)

Az istálló egészségtana. Valamint sötét, nedves, szűk lakásban nem maradhat egészséges még a leg-edzettebb, legerősebb ember sem, úgy a jószág is csak megfelelő istállóban, gondos ápolás mellett fejlődik szépen. Nyáron lakás és istálló csak hálólhelyiség, de télen ember és állat fedél alá szorul, tehát fokozottabb figyelemmel kell eleget tenni az egészségügy követelményeinek, ha csak nem akarunk érzékeny károkat szenvedni.

Ezúttal az istállóról akarok szólni. Az egészségügy szabályait már az építkezésnél szem előtt kell tartani. Így pl. helytelen a telek mélyen fekvő részére építeni, mert az ott összefutó víz felhuzódik a falakba s átmedvesíti azokat. Legjobb anyag a téglafal, de sajnos, nem mindenkinek áll módjában drága épületet emelni. Azt azonban mindenki megteheti, hogy a meglévő istállót gondos tisztogatással és szellőztetéssel javítsa.

Így pl. a túlságosan meleg istálló épen olyan káros, mint a túlhideg. Nagy melegben az állatok elpuhulnak, bőrük izzadt, nedves és mihelyt kikerülnek a szabad levegőre, meghűlnek. A túlhideg istállóban az állatok fáznak, nem jól érzik magukat, meghűlnek s a táplálék nagy részét hőtermelésre használják fel, ezért aránylag jó tartás mellett is nyomorúságosan festenek. Régi közmondás az, hogy a jó istálló fél ablak.

Minden istállóban mintegy 1½ méter magasságban az istálló közepe táján, pl. egy oszlopon, hőmérőnek kellene lógnia, hogy a gazda annak az ingadozása szerint szabályozhassa — már a mennyre lehet — a hőmérsékletet.

A hőmérséklet ne legyen egyforma minden istállóban. A lóistállóban pl. legmegfelelőbb, ha 12 fok R. (csak a szoptató kanczáknak és gyenge csikóknak tesz jót a 14 fok), már a szarvasmarhák istállójában elég 10 fok R. is, ámbár a tejelőtehéneké lehet valamivel több, de semmiesetre se legyen 14 fok vagy annál is több. A juhok vastag bundájuk miatt már 8—10 fokon felül tűrhetetlennek érzik a meleget, még akkor is elég ha 11—12 fokos az istálló, ha frissen nyirt hizóürüket állítunk be. Persze a gyenge báránynak nem árt 14 fok sem, de csak a legzsengébb korban. A disznóól hőfoka legyen 10—12 fok. A hizók legjobban érzik magukat 10 fok mellett, de 12 fok még a gyenge malacznak is elég.

A hőmérséklet szabályozása mindenesetre meglehetősen sok gondot és körütekintést kíván, de bizonyos fokig mindenhol keresztülvihető.

Ha a hőmérséklet azért volna alacsony, mert tágas nagy istállóban csak kevés állat van, akkor olyképen segíthetünk, hogy az üres állásokba szénát vagy szalmát helyezünk, az istálló padlását is telerakjuk szénával, szalmával, a rosszul záródó ablakok részei elé szalmafonatot szegezünk. Az ajtó elé szalmafonatból függönyt akasztunk és magasan almozunk. Ha mindez nem volna elég s az istálló magas, akkor rudakat erősítünk a falba s szalmával rakjuk tele, ilymódon mint

egy második, ideiglenes padlást alkotva. Ha ez sem volna elég, úgy az istálló fala mellé kívülről szalmát rakunk. Ez már aztán mindenesetre elég lesz. Vizes-falu istállóiban a falakat szalmafonattal kell befedni.

Sokkal nehezebb dolog a túlságosan meleg istálló hőmérsékletének a szabályozása. Hiába tanácsoljuk azt, hogy kevesebb állatot kell bekötöni, ha nincs másik istálló, a hová a felesleget elhelyezhessük. Nyáron nyitva lehet hagyni az ajtót, ablakot, sőt ha a hőség tűrhetetlen, még az egymással szemközt álló ablakokat is bátran ki lehet nyitni; ilyenkor a léghezamától nem kell félni. Az istálló padlóját s az állásokat hideg vízzel naponta többször öntözzük fel, mert a párolgó víz hőt von el az istálló levegőjéből. A trágyát szorgalmasan ki kell hordani, mert a bomló anyagok is nagy meleget fejlesztenek. Ha olyanok volnának a viszonyok, hogy ezt nem lehet megtenni, akkor valamicskét az is segít, ha a trágyát időről-időre friss földdel fedjük be. De a földolog kellő szellőztetésről gondoskodni.

Szellőztetni egyébként minden istállót kell, még télen is, de olyanformán, hogy a beözönlő hideg levegő ne érje közvetlenül az állatokat. Minél hidegebb a külső levegő, annál rövidebb idő alatt frissül fel az istálló romlott levegője. Télen elég néhány percnyi szellőztetés s az istállóban tiszta levegő lesz, a nélkül, hogy a hőmérséklet 1—2 foknál többet süllyedne, a mi azonban nem lényeges veszteség és hamar pótlódik.

Jól szellőztetett istállóban a jószág tiszta levegőt szív be, a mi egészségére nézve elengedhetetlen, míg a nem szellőztetett istállóban az állatok párolgása, bőr- és tüdőlégzése, meg a bomló trágya és trágyalé anynyira megrontják a levegőt, hogy az állatok tüdejébe mindenféle romlott levegő és gáz kerül, a mi bizony nagyon veszedelmes dolog, de meg a romlott levegőben a legkülönbélebb fertőző betegségek csirái, elsősorban a tüdővész kórokozó csirái, valóságos melegágyra lelnek.

Nagyon nehéz lenne pontosan meghatározni, hogy mennyit kell szellőztetni, általában annyit, hogy az istállóság sohase legyen tűrhetetlen, hanem a belépő az elkerülhetetlen állati szagokon kívül ne érezze rothadó trágya és bomló vizelet átható szagát. Persze a kellő almozás is elkerülhetetlen, de erről s a többi lényeges dologról a tek. Szerkesztő úr szíves engedelmével majd máskor fogok megemlékezni. *Dr. Kukuljevič József.*

Különfélék.

Gyümölcsértékesítő szövetkezetek Kaliforniában. Kalifornia nagymennyiségű gyümölcse nemcsak Észak-Amerika, de Európa számtalan piacát hódította meg. Az arany klasszikus hazája a mezőgazdaság kincsházává lett. 1910-ben 32,790.000 dollár értékű narancs és citromot, 17,793.000 dollár értékű száraz gyümölcsöt adtak el, míg friss gyümölcsért 16,479.200 dollárt, befőttért 10,000.000, csemegezőlőért 4,452.000, mazsola-zölőért 4,640.000 és mandula és dióért 3,375.000 dollárt vettek be.

Az óriás termelés értékesítése szövetkezetek útján

történik. A kaliforniai első gyümölcserértékesítő szövetkezetek története nagyon tanulságos, mert kitűnik, hogy csak a legnagyobb szükség idején alakultak, de mihelyt javult a termelők helyzete, megszűntek és csak sok szomorú tapasztalat révén ismerték meg hasznukat, míg végre elérték jelen hatalmas fejlődésüket.

Nagy nehézségek voltak nemzói a szövetkezeteknek Kaliforniában, a hol a helyes gyümölcskereskedelem régen megszűnt, hogy átváltozzék kivitté úgy az Unio többi állama, mint a külföldi piacok felé, a mely nehézségek oka főleg a termelés és fogyasztás helyei közti nagy távolság. Ezeket az akadályokat sem az egyes gyümölcsstermelő, sem a közvetítők intézménye leküzdeni nem bírta. Ha tekintetbe vesszük az óriási távolságot, a hetekig tartó szállítási időt különböző éghajlati viszonyok közt, azonnal megértjük szükségét annak, hogy a termelő a lehető legkisebb költségek mellett a lehető leggyorsabban szállíthassa terményeit a piacra. E tekintetben szembevetendő a szövetkezés haszna, mert ha egy termelő szállítmánya nem tölt meg egy vaggont és nem indulhat azonnal útnak, a szövetkezetekbe tömörülteknek ez könnyű dolog s így eléri, hogy megmenekülnek a gyorsárútarifa költségeitől, annál is inkább, mert a nagy szövetkezeteket a vasuti társaságok kedvezményben részesítik.

A fájától a piacig a gyümölcs nagyon óvatos és gondos kezelést kíván. A szedés, a kiválasztás és osztályozás, a csomagolás, a hűtés munkáját s a legutolsó feladatot: az értékesítést, legalább részben, a szövetkezetek végzik. Természetes, hogy ha az értékesítés a szövetkezet czége alatt történik, ennek érdeke, hogy maga végezhesse a munkát, vagy legalább is szigorúan felülbírálja a termelők eljárását, nehogy ezeknek tudatlansága vagy gondatlansága káros következményeket vonjon maga után. Ezeknek a károknak feltüntetésére elég megemlíteni, hogy 40.000 narancs gondos megvizsgálása közben a szállítmány 17%-a törődöttnek ítéltetett gondatlan csomagolás folytán, a mi a szállítmány 50, sőt 75%-os árcsökkenését, tehát nemcsak azonnali veszteséget jelent, hanem felkölti a bizalmatlanságot némely vidék termelőivel szemben. Különösen a nagy szövetkezetek czélja azonkívül a fajgyümölcs termelésére rábírnai a termelőket.

A szövetkezetek megbízhatósága volt főoka annak, hogy a nyugati és főleg a kaliforniai termelők sikeresen vehették fel a versenyt a keleti vidék termelőivel, habár ezek kedvezőbb viszonyoknak örvendenek az értékesítő központok közelsége és a beültethető területek és munkabér olcsóbb volta által.

Vizsgáljuk meg a szövetkezetek munkáját.

A) *A gyümölcsszedés.* Némelykor maga a termelő szedi a gyümölcsöt, más esetben a szövetkezet vállalja a feladatot. A tagul belépett termelőhöz gyakorlott és kitűnő eszközökkel ellátott szedőket küld, a kiket napszámban fizet, nehogy a gyors munka kárt okozzon a gyümölcsösben.

B) *Osztályozás és csomagolás.* Leszedése után a gyümölcsöt nagyság és minőség szerint osztályozzák s

ezután következik a csomagolás. Itt is kisebb-nagyobb szerepet tölt be a szövetkezet. Hol a termelő végzi a munkát teljesen függetlenül a szövetkezettől, hol úgy végzi, hogy betartja azokat a szabályokat, a melyek a különböző termelők gyümölcsének csomagolásánál a nagyság és fajta szerinti osztályozást czélozzák, vagy pedig maga a szövetkezet vállalja magára a feladatot, mindenképpen pedig ellenőrzést gyakorol s a nem rendszeresen csomagolt ládát visszautasítja vagy másodrendű gyümölcsnek bélyegzi. Az elfogadott ládákat vagy hordókat a tartalmat feltüntető bélyeggel látja el, mely egyszersmind ellenőrzésül is szolgál.

A szövetkezet pakkoló-csarnokában (*packing house*) a termelő által beszállított gyümölcsöt a szövetkezet alkalmazottai sokszor gépek segítségével osztályozzák, aztán megmossák vagy tisztítják s végre pakkolják. Az osztályozást és csomagolást a pakkoló-csarnokban felügyelet mellett maga a termelő eszközli s a gyümölcsöt a szövetkezet czége alatt bocsátják piacra. Van olyan szövetkezet, a mely az összes termelők gyümölcsét gyűjti össze és nagyság és minőség szerint osztályozza, nem tekintve a termelőt. Ez megkönnyíti munkáját, mert egyenlő minőségű gyümölcsöt értékesíthet, ellenben káros a kiválóan finom gyümölcsöt termelő tulajdonosra. Ezért ez a módszer csak ott alkalmazható, a hol egyfajta gyümölcsöt termelnek.

C) *Szállítás.* A hosszú szállítási idő elviselésére a gyümölcsnek még egy kezelésen kell keresztülesnie, ez a fagyasztás vagy hűtés és a vasuti kocsiban való czélszerű elhelyezés. Ezt a lehűtést hol a csomagolás előtt, hol a vasuti kocsiban alkalmazzák, hideg légáramlat bebocsátása által. Sok szövetkezet ezt a műveletet a pakkoló-csarnokban végzi.

D) *Értékesítés.* A rendeltetési hely vasuti állomásán a gyümölcsládákat már a szövetkezet egyik alkalmazottja várja, a ki a vasutal szemben az esetleges reklamációkat is elintézi. Rendszerint ugyanő van megbízva a piaci árhullámzások megfigyelésével, tudtára adja a termelőknek a kereslet nagyságát, a vásárlókkal tudatja az árú megérkezésének idejét stb. Az értékesítés többnyire árverésen történik, a minek előnye a gyors elintézés. Azoknál a szövetkezeteknél, a melyek általános ismert egyfajta típusú és minőségű gyümölcscesel rendelkeznek, az értékesítés a termelés helyén történik. Ilyen esetben a rendes vásárlóknak a szövetkezet a gyümölcscsüret előtt katalógust küld, mely felsorolja a gyümölcs minőségét és várható mennyiségét a czélből, hogy a rendelés minél előbb megtörténhessék. Ez az úgynevezett *Catálogo selling*. Más esetekben a szövetkezet az egész termést vagy annak egy részét kereskedelmi ügynökségnek adja át. A közvetítése által eladott gyümölcs után a szövetkezetnek provizióra van joga a készköltségek megtérítésére, sőt néha egy bizonyos százalékot is élvez, melyet pakkoló-házak emelésére, eszközök beszerzésére fordít. Némely szövetkezet a tagokon kívül idegeneknek is elvégzi fizetésért a gyümölcscsomagolás és értékesítés munkáját.

E) *A szövetkezetek egyéb működése.* Van olyan szö-

vetkezeti, a mely tulajdonképpeni hivatásán kívül a tagok érdekében munkaeszközök, műtrágya, öntöző-művek, vagy a csomagoláshoz szükséges ládák, szegek stb. beszerzésével foglalkoznak. Olyanok is léteznek, a melyek a száraz talajon létesített gyümölcsös kertek szövetkezeti alapon való öntözését, a kártevő rovarok elleni küzdelmet, vagy a kemény telek alkalmával a gyümölcsösök hőmérsékletének enyhítését eszközlő készülékek beszerzését tüzték ki feladatuk. A kaliforniai gyümölcs-értékesítő szövetkezetek részint részvénytársaságok, melyek szövetkezeti módszer alkalmazásával teljesítenek szolgálatot tagjaiknak, a kik gyümölcsstermelők, gyümölcskereskedők. Vannak azonban igazi szövetkezetek is, a melyek a nyereszkesedés teljes kizárásával fejtenek ki tevékenységet a tagok érdekében, csupán a készköltségek felszámításával.

A tagokat rövidebb-hosszabb időre szóló szerződés köti a szövetkezethez, a melynek értelmében kötelesek összes terményeiket, vagy ennek egy részét beszolgáltatni. A legtöbb szövetkezet alapszabályszerűen erős birságot szab ki arra, a ki titokban értékesít. A szövetkezetek közül említésre méltó a *California Fruit Growers Exchange*, a *California Fruit Distributors* és a *California Almond Growers Exchange*.

(Bulletin 1912. okt. 42—46.)

Időjelzés. A «Meteor» f. évi július hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Julius havának változási napjai 2—4—6—7—10—17—18—22—26—28—29 és 30-ra esnek, melyek közül legerősebb hatásúak a 2-ik. Viharos, zivataros, hűvös jelleggel; 6-ik meleg, csapadékos; 7-ik zivataros, esős jelleggel, mikor is a jégesés valószínű; 28-ik szeles, 29-ik hűvös esetleg zivataros, 30-ik meleg jelleggel.

Julius hava tehát elég változatosnak ígérkezik, a mely hónapban a csapadékos elleg leginkább 6. és 7-ike körül fog kifejlődni, de rövid zivataros vagy más szaladó esők nem lesznek éppen ritkák, miután a sűrűn egymásra következő változási napok eléggé változóvá teszik e hónap időjárását.

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény állami (erdei) facsemeték adományozása tárgyában.

9116. I/A—5. sz. 1913. Az állam által fenntartott erdei facsemetekertekből az 1913. év őszén és az 1914. év tavaszán az állami szükségleteken felül megmaradó facsemetefeleltek a következő feltételek mellett fognak az ez iránt folyamodó birtokosoknak kiosztatni:

I. feltétel. Az állami kezelés alatt álló kopár, vizmosásos vagy futóhomokos területekre, továbbá a hatóságilag kijelölt kopár, vizmosásos vagy futóhomokos területek befásítására, a facsemeték, a mennyiben az állami csemetekertek készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 177-ik §-ának b) pontja értelmében ingyen és pedig, ha azok a csemetekertekben vétettek át, teljesen díjtalanul szolgáltatnak ki, ha pedig a

csemeték vasuton szállítandók el, azok becsomagolva és a felvevő vasuti állomásra szállítva ingyen adatnak ki, a vasuti szállítás költségeit azonban a birtokos köteles viselni.

II. feltétel. Kivételesen kisbirtokosok részére.

Kopár, vizmosásos vagy futóhomokos területek beerdősítésére a facsemeték a beerdősítendő kopárterülethez legközelebb fekvő vasuti állomásra teljesen díjtalanul (bérmentesen) szállítatnak el abban az esetben, ha az illetékes kir. erdőfelügyelőség vagy m. kir. állami erdőhivatal igazolja, hogy a birtokost a vasuti szállítási költség anyagi erejéhez képest aránytalanul megterhelné.

III. feltétel. A hatóságilag még ki nem jelölt, de közgazdasági érdekből befásítandó kopár, vizmosásos vagy futóhomokos területek befásításához és ezenkívül az állami kezelés alatt álló erdők vágásainak felújításához szükséges facsemeték, ha azok a csemetekertekben vétettek át, a földből kiszedve — csomagolás nélkül — ingyen adatnak ki, ha azonban vasuton való szállításuk kívántatik, a csemeték a csomagolásért és felvevő vasuti állomásig való szállításért ezer (1000) darab csemete után egy (1) koronával számított költségek utánvételezése mellett, bérmentetlenül szállítatnak el.

IV. feltétel. Az I—III. pontban említett erdősítések céljaira szükséges facsemeték kiszolgáltatása után esetleg még fennmaradó készletből az állami kezelés alatt nem álló erdők rendes évi vágásainak és tisztásainak beerdősítésére és egyéb fásítási célokra is adatnak ki csemeték; ezen facsemetéket azonban az érdekelt birtokosok a csemetekertben csomagolás nélkül veszik át, az alábbi táblázatban feltüntetett átlagos termelési költségeit, vasuti szállítás esetén pedig ezenfelül még a csemeték csomagolásáért s a felvevő vasuti állomáshoz való szállításáért járó és ezer (1000) darabonként egy (1) koronával számított költségeket is megtéríteni tartoznak, melyek tőlük utánvétellel szedettek be; a szállítmány pedig bérmentetlenül adatik fel.

Az átlagos termelési költségek fejében fanemek szerint a következő összegek számíthatnak fel:

Csemetefaj	1000 darab					
	1 éves		2 éves		3—4 éves	
	K	f	K	f	K	f
Luczfenyő	—	—	3	—	5	—
Jegenyefenyő	—	—	4	—	6	—
Erdei fenyő	2	—	3	—	5	—
Feketefenyő	2	—	3	—	5	—
Vörösfenyő és Banksfenyő	3	—	4	—	6	—
Tölgy és hárs	6	—	8	—	—	—
Ákác és gleditschia	3	—	5	—	—	—
Köris, juhar és szil	4	—	6	—	—	—
Nyír	6	—	8	—	—	—
Nemes dió	16	—	20	—	—	—
Szelid gesztenye és amerikai dió	10	—	15	—	—	—
Nyár- és füzüdgvány, gyökeres füz	3	—	—	—	—	—
Mindenféle külföldi és díszfacsemete	20	—	30	—	—	—

Az állami kezelés alatt nem álló erdők és kopár területek beerdősítéséhez, valamint az egyéb fásításokhoz szükséges *facsemeték adományozását 1 koronás bélyeggel ellátott és az őszi erdősítésekhez kért csemetéket illetőleg legkésőbb 1913. évi július hó 15-ig, a jövő évi tavaszi ültetéshez kértéket illetőleg pedig 1913. évi november hó 15-ig közvetlenül az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez benyújtandó folyamodványban kell kérni.*

Figyelmeztetnek az érdekelt birtokosok, hogy a földmívelésügyi miniszteriumhoz közvetlenül benyújtott vagy a más hatóságokhoz betérjesztett és az elkészve beérkezett kérelmek nem fognak figyelembe vétetni.

A folyamodványokban a birtokosoknak határozottan meg kell jelölniök a beerdősítendő terület helyét (község, dülő), minőségét (kopár, vízmosásos, futóhomokos terület, vagy vágás, tisztás stb.) és kiterjedését (kat. hold), továbbá a szükséges csemeték fajtát, korát és mennyiségét, az elültetés idejét (1903. ősz, vagy 1914. tavasz), a folyamodó vagy megbízottjának pontos címét (lakóhely, utolsó posta), hová küldessenek a csemeték (vasúti állomás) és végül azt, hogy a fentebb közölt I—IV. feltételek közül melyik szerint kéri a csemeték kiszolgáltatását.

Figyelmeztetnek a birtokosok, hogy ezen hirdetés alapján csakis erdősítésre alkalmas, 1—2 éves lombfa és 2—4 éves fenyőfa csemeték kerülnek kiosztásra, a melyek tehát utak, tagok szegélyezésére és parkozási célokra nem alkalmasak; továbbá, hogy azok a folyamodók, kik a kért s kiutalványozott csemetéket ok nélkül visszautasítják, jövőben az állami csemetékben való részesítés kedvezményétől esznek.

Az 1898. évi XIX. t.-cz. alapján állami kezelésbe vett erdők és kopár területek birtokosai részére szükséges facsemeték kiutalványozása iránt a szükséges lépéseket a m. kir. állami erdőhivatalok továbbra is hivatalból teszik meg.

A csemeték szétküldése tavasszal rendszerint márczius hóban, ősszel pedig október és november hóban fog megtörténni.

Budapest, 1913. évi június hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi erdőknél alkalmazott Molnár Bálint m. kir. erdőőrt áthelyezte Toroczkáról Trenésbenbe az ottani m. kir. állami erdőhivatalhoz.

*

Az ungvári főerdőhivatal főnöke Gurka Ferencz m. kir. ácsmestert famesternek nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

V. M. A haditengerészeti akadémiára csak oly ifjakat vesznek fel, kik valamely nyilvános gymnasium vagy reáliskola IV. osztályát elvégezték és 15. életévüket már betöltötték, de 16 évesek még nem múltak el s németül legalább annyit tudnak, hogy az előadásokat megértsék. Fia tehát jelen előképzettségével felvételre nem számíthat. A kereskedelmi tengerészethez szintén nagyobb előkészültség kell.

K. J. Önálló vadászterületet csak az olyan, egy birtokos tulajdonában álló, birtoktest képez, mely egy tagban vagy összefüggésben álló részekben legalább 200 kat. hold kiterjedésű, tekintet nélkül arra, hogy egy vagy több község határában fekszik. Az egy tagban legalább 50 holdat tevő földbirtokosok tulajdonosai összefüggésben levő földjeikre nézve a vadászati jog gyakorlására egyesülhetnek, a mennyiben az egyesített területek a 200 kat. holdat megütik. Ha valamely külön vadászterület képező nagyobb erdőterület által egy vagy több birtokosnak 200 kat. holdnál kisebb terjedelmű birtoka legalább három oldalról körülvéttetik, az ilyen elszigetelt birtok tulajdonosa a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának kötelesek hasznobérbe adni. Az ön által felhozott esetben, a helyzet kellő ismerete nélkül nem tudjuk megítélni, hogy azok a birtoktestek miképen fekszenek s hogy mely területhez volnának csatolandók vagy egyesülhetnének-e közös vadászterület alakítására. Hogy valamely terület a vadászati törvény szerint mily területnek minősítendő, az iránt a járás szolgabírája határoz, adja tehát itt elő kérdését.

F. Cs. Ha a próbaidő alatt nem felel meg, nem lesz állandó alkalmazott.

K. J. Legokosabb, ha találmányát véleményezés végett a «Szabadalmi Újság»-nak (Budapest, Erzsébet-körút 26.) mutatja be. Megbizhat benne.

Sz. Gy. 1. Elég az olvasni, írni és a négy közönséges szám-művelet szerint számolni tudás. 2. Erdészeti Zsebnaptár, «Az Erdő» kiadóhivatalánál 2 koronáért kapható.

K. F. Az őzbak agancsának rendellenes fejlődése lehet testi sérülés következménye, de lehet öröklött tulajdonság is. Az önök vadaskertjében, mivel feltűnően sok a rendellenes agancsfejlődésű őzbak, csakis utóbbiról lehet szó s valószínűnek tartjuk, hogy vadaskertjük benépesítése oly vidékről is származó őzekkel történt, hol az őzbakok között sok a rendellenes agancsfejlődésű. Ehhez járult még a vadaskertekben alig elkerülhető beltenyészés, minek következménye, hogy ez a hiba könnyebben átöröklődik. A jelenlegi állománynak a rendellenes fejlődésű egyedekre kiterjedő fokozatos lelövése és új vér behozatala által az állomány jószágát javítani lehetne.

L. J. Erdészeti számvitelten és rajztan eddig nyomtatásban nem jelent meg. Általános földmérés tan, írta Cséti Ottó Selmezbányán Joerges A. özv. és fiai czégnél kapható ára, 9 K. E munka megértéséhez azonban felsőbb mennyiségű tananyag szükséges. Az erdőőri egy éves továbbképző tanfolyamon előadott tananyagról sem jelent meg eddig munka könyvalakban, hanem jegyzeteket mindenestre szerezhet ottan s ezek ügyében forduljon a vadászterdei erdőőri szakiskola igazgatóságához.

P. I. A lap címére előzőleg már elküldött, azóta bizonyosan kézhez vette. Beküldött előfizetési díja «Az Erdő» f. évi 12. számában nyugtázva van.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Azonnali belépésre erdőőri állást keres 40 éves, szakvizsgázott és jó szolgálati bizonyítványokkal rendelkező, feltétlen jó magaviseletű egyén. Címe: Illés. Ignác erdőőr, Gyulakeszi (Zala megye). (38.)

Erdővédői vizsgát tett, nyolcz évi erdőgazdasági s vadászati gyakorlattal bíró, fiatal, nős egyén, kitűnő ajánlatokkal, szerény igények mellett alkalmazást keres. Címe: B. E. Szatmár, Hunyadi-utca 48. sz. (39.)

Vizsgázott erdőőr, ki jelenleg nagyobb urad. felmondatlan állásban van, állását változtatni óhajtja csak azért, hogy erdőben lakhasson. Beszél németül és tótul, kiszolgált katona, az erdőüzem minden ágában jártas, józan, feltétlen megbízható, 36 éves, nős egyén. Megkereséseket «Erdőőr 1913» jelige alatt a lap szerkesztősége továbbít. (40.)

Szakvizsgázott erdőőr, 40 éves, róm. kath., négy középiskolát végzett, nős, három gyermek atyja, jó szolgálati bizonyítványokkal azonnali belépésre állást keres. Az erdészeti és vadászati teendőikben 14 évi gyakorlattal bír, a cserkészletben, az apróvad- és fácántenyésztésben, a kártékony vadak irtásában, szőlő-, mezőgazdaság- és kőbányakezelésben, valamint vadászatok rendezésében jártas, jó lövő. Jelenleg nagyobb uradalomban mint erdész és fővadász van alkalmazva; beszél magyarul és tótul s némileg németül is. Címe a szerkesztőség-nél megtehető. (41.)

Intelligens, szakképzett, nőtlen egyén, ki az állat-ki-tömést elsősorú helyen tanulta, uradalomnál állást keres, hol ebbeli ismeretét is felhasználhatná. Megkereséseket «Intelligens» jelige alatt a kiadóhivatal továbbít. (42.)

Szakvizsgázott erdőaltiszt, 26 éves, feddhetlen előéletű, erős testalkatú, jó magaviseletű, kitűnő lövő, erdőkezelésben, vadászati rendezésében, vadak gondozásában, valamint a dűvadak irtásában teljesen jártas, bármikor belépéssel állást keres. Címe a szerkesztőségben. (43.)

Intelligens, 30 éves, nőtlen, szakvizsgázott, műszakilag képzett, jelenleg is állásban levő erdőőr, keres irodai vagy hasonló alkalmazást városban lakással az ország északkeleti vidékén. Cím a szerkesztőségben. (44.)

22 éves róm. kath., nős, jól szakvizsgázott erdőőr, ki gyakorlati idejét nagyobb uradalomban töltötte, most pedig nagyobb ezégnél van alkalmazásban, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, augusztus 1-re megfelelő állást keres. Cím a szerkesztőségben. (45.)

HIRDETÉSEK

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 1913. évi 4289. szám. A mihályteleki erdőgondnokságnál termelt 6125-38 m³ fenyőhaszonfa tizenkilencz eladási csoportra megosztva zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog eladatni.

Ajánlatok 1913. évi július hó 14-én déli 12 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és július hó 15-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Besztercebányán, 1913. évi június hóban.

(1.)

M. kir. erdőigazgatóság.

Az Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság Bányaigazgatósága Lupény (Hunyad megye) keres **egy erdőőri állás** betöltésére 30—35 éves, több évi gyakorlattal bíró és különösen az erdőkihasználásnál már alkalmazva volt magyar és román nyelvet beszélő, szakiskolát végzett és vizsgázott egyént. Az állás havi 100 koronával javadalmaztatik és természetbeni lakás, fűtés és világítással van egybekötve.

A kinevezett erdőőr társaságunk tagja lesz és élvezi annak előnyeit. (2.)

Erdészegédi állás alulírott erdőhivatalnál azonnal, esetleg f. évi augusztus 1-én betöltendő.

Pályázhat oly 18—26 éves, nőtlen, magyar vagy ausztriai honpolgár, ki magyar erdőőri szakiskolát vagy valamely ausztriai erdészeti szakiskolát végzett, a magyar, német nyelvet szóban és írásban, egy tót nyelvet szóban bírja.

Javadalmazás: 1200 kor., természetbeni lakás fűtéssel meg világítással, szokásos mellékletmény, nyugdíj-biztosítás.

Sajátkezüleg írt pályázati kérvények, bizonyítványok másolataival Popper Hermin bárónő trencsénpéteri erdőhivatalához nyújtandók be. (3.)

Nagyvárad m. kir. állami erdőhivatalától.

Pályázati hirdetés. 570/1913. szám. Bihar vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának 208—1913. kb. számú határozatával nyert megbízás folytán az üresedésben lévő béli járási erdőőri állásra 940 kor. évi összilletményvel ezennel pályázat nyitattik.

Pályázhatnak mindazok, kik 24-ik életévüket betöltötték, de 35 évesnél lehetőleg nem idősebbek, feddhetlen életűek, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettséggel bírnak, teljesen egészségesek, s miután a béli járási erdőőri állásnál a hivatalos nyelven kívül a román nyelv ismerete is kívánatos, megfelelő nyelv-ismerettel is rendelkeznek.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és sajátkezűleg írt bélyeges kérvényeiket, melyekhez keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, erdőőri szakvizsgái bizonyítvány, hatósági orvosi bizonyítvány és szolgálati bizonyítvány is csatolandó, ezen állami erdőhivatalnál legkésőbb *folyó évi július hó 15-ig* nyujtsák be.

A kinevezendő járási erdőőr megfelelő számú tag-sági könyvecskével az Országos Munkás- és Cselédszegélypénztárba be fog irattatni, s az állás már augusztus havában elfoglalandó lesz.

Nagyvárad, 1913. évi június hó 12-én.

(4.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Termelt tölgyfaanyagok eladása. 9612/I. B-1. 1913. A delnekakasfalvai m. kir. erdőgondnokságban termelt és a tótsóvári m. kir. faraktárban készletezett 13,660 drb magyar donga, hét akó sörös donga, 132 drb II-rendű vasuti talpfa, 2200 drb faragott kerítésoszlop, 468-68 köbméter bányafa és 5093 drb hasított tölgy szőlőkaró öt eladási csoportra megosztva zárt írásbeli versenytárgyalás útján el fog adatni.

Az ajánlatok 1913. évi július hó 7-én déli 12 óráig nyujtandók be Tótsóvárt a m. kir. erdőhivatalnál, a hol azok július hó 8-án délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, az árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1913. évi május hóban.

(5.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

M. kir. erdőigazgatóság Kolozsvár.

Pályázati hirdetmény. 1913. évi 3595. szám. A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság a kerületében megüresedett öt (öt) erdőőri (II. oszt. altiszti) és hat (6) erdőlegényi állásra pályázatot hirdet.

Az erdőőri állásokkal 600 kor. fizetés és 100 kor. személyi pótlék, az erdőlegényi állásokkal pedig 600 kor. szegődménybér, mindkét állással természetbeni lakás, vagy annak hiányában szabályszerű lakpénz, továbbá egyéb rendszeresített illetmények élvezete van egybeköve.

A pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkivánt szakképzettségüket az erre vonatkozó bizonyítvánnyal, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei tisztii orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket, családi állapotukat, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és azt, hogy katonai kötelezettségüknek miként tettek eleget, szintén megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az így felszerelt és sajátkezűleg írt kérvények a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz czimezve *folyó évi augusztus hó 31-ig*, az állami szolgálatban állók részéről felettes hatóságuk, a nem állami szolgálatban állók által pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján nyujtandók be.

Kolozsvár, 1913. évi június hó 14-én.

(7.) *M. kir. erdőigazgatóság.*

Idomított, használatra kész, kiváló fajú vizslák olesón kaphatók Fodermayer Rezsónél, Tóváros, Komárom megye. (9.)

Eladó angol szetter, nőtény, ferm, 250 koronáért és kan kölykek à 40 kor.; az erdészeti és vadászati személyzetnek 35 kor. Teydrich Károly urad. erdőmesternél Zseliz (Bars megye). (6.)

Pályázati hirdetmény. 4130/1913. ügyszám. A tótsóvári m. kir. erdőhivatal a kerületében lemondás folytán megüresedett 1 (Egy) erdőőri és előléptetés esetén 1 (Egy) I. oszt. erdőlegényi, illetve segéderdőőri és 2 (Kettő) II. oszt. segéderdőőri állásra pályázatot hirdet.

Az erdőőri állással 600 kor. fizetés és 100 kor. személyi pótlék, az I. és II. oszt. erdőlegényi, illetve segéderdőőri állásokkal 700, illetve 600 kor. szegődménybér, mind a négy állással természetbeni lakás, vagy annak hiányában szabályszerű lakbér, továbbá egyéb rendszeresített illetmények élvezete van egybeköve.

A pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkivánt szakképzettségüket az erre vonatkozó bizonyítvánnyal, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei tisztii orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket, családi állapotukat, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és azt, hogy katonai kötelezettségüknek miként tettek eleget, szintén megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az így felszerelt és sajátkezűleg írt kérvények a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz czimezve, július hó 31-ig, az állami szolgálatban állók részéről felettes hatóságuk, a nem állami szolgálatban állók által pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján nyujtandók be.

Tótsóvár, 1913. évi június hó 18-án.

(8.) *M. kir. erdőhivatal.*

Alkalmi vétel. Három drb 2 1/2-hónapos, rövidlábú «Dachsbracke» nevezetű kan kutyák, két fekete, egy sötétbarna eladó. Az apjuk elsődíjas *Rett von Bergwald*, mint véreb kitűnő, darabonkint 15 koronáért eladók. Komoly reflektánsok forduljanak Jancsik Miklós fővadászhoz Göncz, Abauj-Torna megye. (10.)

Pályázati hirdetmény a m. kir. kincstári erdőaltisztek és szolgák leánygyermekéi részére Zborón (Sáros megye) létesített tápintézetbe való felvételre. 4189/1913. sz. Ezen tápintézet célja, hogy a növénydekek a zborói elemi iskolát látogatván, az intézetben lakáson és el-látáson kívül megfelelő felügyeletben részesüljenek.

A felvétel iránt a megnevezett és évi fizetéssel bíró alkalmazottak, mint szülők, illetőleg gyámok folyamodhatnak oly esetben, midőn gyermekük, illetőleg gyámoltjuk az iskolától való nagyobb távolság miatt, vagy más okból a törvényszabta elemi iskolai oktatásban nem részesülhet.

Az 1 (Egy) korona okmánybélyeggel ellátott és szolgálati úton benyujtandó kérvényhez a következő melléletek csatolandók:

a) születési bizonyítvány, melyből kitűnik, hogy a felveendő leánygyermek legalább hatodik életévét betöltötte;

b) oltási bizonyítvány;

c) a testi épséget igazoló kincstári vagy vármegyei, illetve más közhatalósági orvosi bizonyítvány;

d) a felettes kincstári erdőhatóság bizonyítványa, melyből kitűnik, hogy a gyermek szülője, illetőleg gyámja lakhelyén magyarnyelvű oktatásban nem részesülhet.

A kérvényben megemlítendő a következő adatok:

1. A folyamodó neve, állása, lakhelye és az erdőhivatali kerület, a melyben alkalmazva van.

2. A tápintézetbe felvenni kért gyermek neve, kora és hányadik népiskolai osztályt végezte.

3. A folyamodó fizetésének, illetve nyugdíjának összege.

4. A felveendő gyermek, valamint testvérei által élvezett ösztöndíjnak, vagy egyéb állandó segélynek összege.

5. A szülő, valamint a gyermek magánvagyonára után 4 százalékos kamatjövedelem összege.

6. A folyamodó ellátatlan, de otthon nevelt gyermekeinek száma.

7. A folyamodó ellátatlan, de magyar tannyelvű iskola hiányában házon kívül elemi iskolába járó gyermekeinek száma.

8. A felveendő gyermek apátlan, anyátlan, árva-e és vannak-e ellátatlan testvérei?

(Iparostanonczok ellátottaknak tekintendők, úgyszintén más kenyérkereső pályán, fizetés, vagy ellátás mellett alkalmazott, valamint az erdőőri szakiskolába, vagy más intézetbe díjtalan ellátásra felvett gyermek is.)

Tájékoztatásul megjegyeztetik, hogy a gyermekek el látási költségeihez a szülők vagy gyámok által, a javadalmazás és szolgálati minőség fokozata szerint évi 80, 100 és 120 kor. hozzájárulás fizetendő, mely összegek a szülők vagy gyámok illetményeiből 10 (tiz) havi részletben fognak levonadni.

Erdőszolgák gyermekei és altisztek árvagyermekéi után 80 kor., II. oszt. altisztek gyermekei után 100 kor., az I. oszt. altisztek gyermekei után 120 kor. fizetendő.

Minden növendék részére a következő ruha- és fehérnemű szerzendő be:

két öltözet nyári ruha, két öltözet téli ruha,

egy drb felöltő (vagy kendő),

egy drb téli köpeny,

két drb nyári fejkendő,

két drb téli fejkendő,

két pár cipő,

hat drb ing,

három drb hálóing,

három drb téli (barchet) alsónadrág,

három drb nyári alsószojnya,

három drb téli alsószojnya,

hat drb zsebkendő,

hat pár harisnya,

két drb sötét kötény,

két drb kék kötény,

egy drb fogmosókefe,

egy drb fésű (ritka-fésű),

egy drb porfésű (sűrű-fésű).

Ezeket a felszerelési tárgyakat a szülők, illetőleg a gyámok magukkal hozhatják, vagy azok beszerzésével az intézetet bízhatják meg.

Ha e tárgyakról az intézet gondoskodik, akkor a beszerzési ár a tanév folyamán — egyenlő havi részletekben való levonás útján — az intézetnek megtérítendő.

A kisebb kiadások (cipő, ruhahajítás, levelezés) fedezésére a gyermek bevonulása alkalmával 5 kor. az intézet igazgatóságánál letétbe helyezendő.

Habár valamely gyermek már az előző évben fel is volt véve a tápintézetbe, az újra való felvételéért szintén folyamodni kell.

A kérvények benyújtásának határideje folyó évi július hó 10-ik napja.

Folyamodók figyelmeztetnek, hogy kérvényeiket legkésőbb ezen napig felettes hatóságukhoz benyujtsák, mert későbbben érkező kérvények figyelembe nem vehetők.

A tápintézet szervezetét ismertető, részletes szabályzatról fölvilágosítás nyerhető minden kincstári erdőhatóságnál.

Tótsóvár, 1913. évi június hóban.

(11.)

M. kir. erdőhivatal.

Pályázati hirdetmény. Vadászsegédet keresek azonnali vagy f. évi július hó 15-ig való belépésre.

Pályázhatnak mindazok, a kik 24-ik évüket betöltötték, de 30 évesnél nem idősebbek, feddhetlen életűek, nőtlenek, némi szakképzettséggel bírnak, magyarul, tótul, esetleg németül beszélnek.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt kérvényeiket, melyekhez keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, iskolai bizonyítvány, fénykép és származásuk ismertetése csatolandó, Hámor, u. p. Szepesvéghely, Szepes megye alulírottához küldendők be.

Hámor, 1913. évi június hó 22-én.

(12.)

Pichler József, királyi fővadász.

Pályázat erdőőri állásra. A szepesi püspökség és kápt. kisidai (Abauj-Torna megye) erdőgondnokságának üresedésben álló kisidai védkerületében egy nyugdíjgogosultsággal járó erdőőri állás töltendő be.

Az egyévi próbaidő kikötésével kinevezendő szakvizsgázott II. oszt. erdőőr évi illetménye: 700 kor. fizetés, egy öltözet ruházat csizmával, három drb tehéntartás, egy k. hold szántóföld, 14 ürm. házhoz szállított kemény tűzifa, lakás természetben. Esetleges nem szakvizsgázott pályázó illetménye erdőlegényi minőségben 500 kor. fizetés és fenti ugyanazon mellékkiltemények.

Pályázatok f. é. július 15-ig ezen erdőgondnoksághoz nyújtandók be.

Kisida, 1913 június 23.

(13.)

Nagy József, urad. főerdész.

Bükk, fenyő, juhar és kőris épületi műszer és tűzifa eladása tővön. (9968. I. B. 1/1913. sz.).

Az orsovai magyar kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó temesszlatinai m. kir. erdőgondnokság «A» gazdasági osztály 1. tag 1—12. és 15. erdőrészeiben mintegy 2514 kat. holdnyi területen álló bükk, fenyő, juhar és kőris épületi, műszer és tűzifa tővön az erdőn ez évi július hó 30-án az orsovai m. kir. erdőhivatalnál megtartandó nyilvános versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Kikiáltási ár kataszteri (1600 □-öles) holdankint 270 (Kettőszázhetven) korona.

A szabályszerűen kiállítandó zárt írásbeli ajánlatok ez évi július hó 29-én d. u. 4 óráig nyújtandók be az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, a hol is azok ez évi július hó 30-án délelőtt 10 óraker nyilvánosan bontanak fel.

A részletes árverési és szerződési feltételek és a becslési adatok az orsovai m. kir. erdőhivatalnál, valamint a temesszlatinai m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők; az ajánlatokhoz szükséges űrlapok és borítékok ugyanott díjtalanul bocsátatnak az ajánlattevők rendelkezésére.

Budapest, 1913. év június hó.

(14.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

1-2-3 éves tölgycesmetét,

kocsányos és kocsánytalant megvételre keresek. Szíves ajánlatokat «Tölgy» jeligére a kiadóhivatalba kérek. (15.III.1.)

Pályázat. Alulírt erdőhivatalnál betöltendő egy erdészeti irtóki állás. Pályázhatnak erdőőri szakiskolát végzett, magyar, német és tót nyelvet bíró, jó írású és számvitelben jártas, nőtlen egyén. Javadalmazás: 1200 kor. fizetés, egyszobás lakás és tűzifa. Pályázat bizonyítvány-másolatokkal, melyek vissza nem adatnak: Erdőhivatal Bajmócz (Nyitra megye) címre küldendő. (16.)